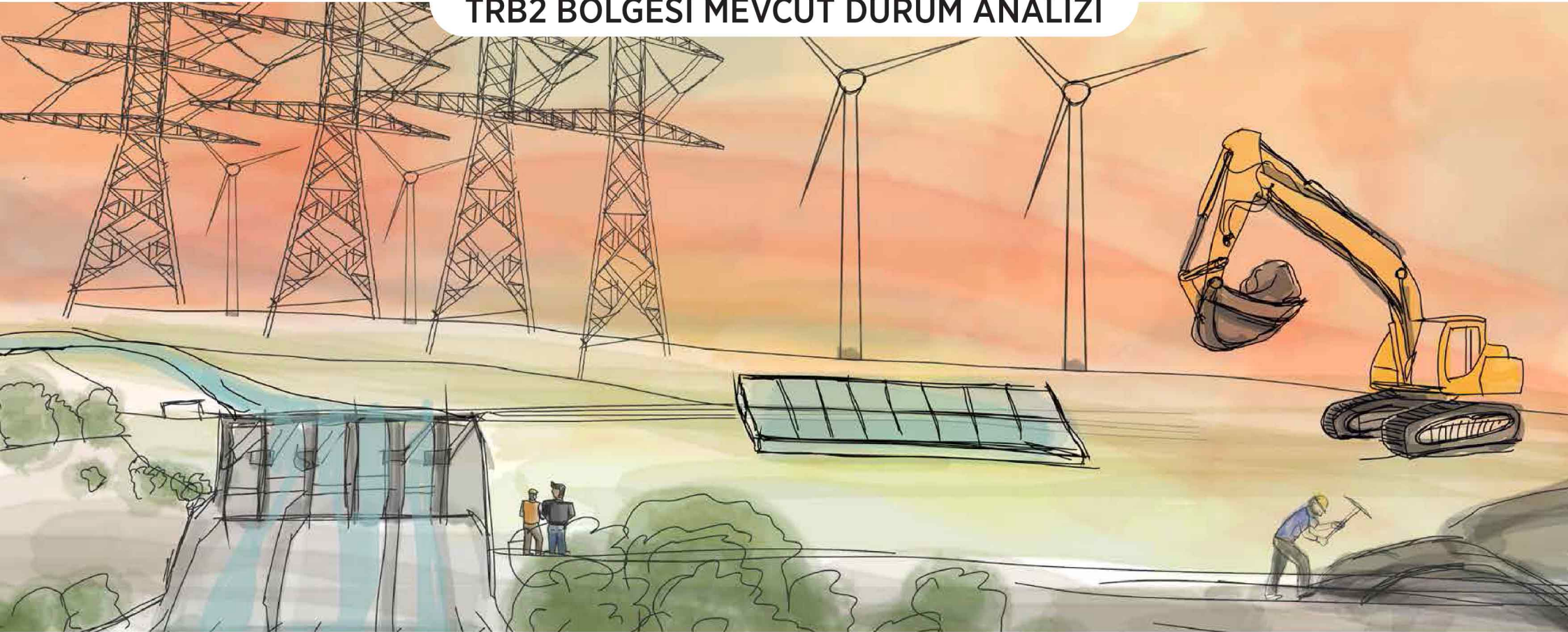

3- MADENCİLİK VE ENERJİ

TRB2 BÖLGESİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Bu Raporun oluşturulmasında
DAKA PPKB Birim Başkanı M. Emin ÇAKAY'a ayrıca
DAKA PPKB Uzmanları Ali KILIÇER ve Şeyda KARADAĞ'a
teşekkürlerimizi sunarız.

6 1. MADENCİLİK

- 6 1.1. Türkiye'nin Maden Potansiyeli Açısından Durumu
- 6 1.1.1. Kaynak Yeterliliğine göre Değerlendirme
- 6 1.1.2. Rezerv Payına göre Değerlendirme
- 8 1.1.3. Rezerv Durumu
- 10 1.1.4. Türkiye Geneli Madencilik Sektörü İhracatı
- 11 1.1.5. Türkiye Geneli Madencilik Sektörü İthalatı
- 11 1.2. TRB2 Bölgesi Maden Potansiyeli Genel Durumu
- 12 1.2.1. TRB2 Bölgesi Maden Rezervleri
- 24 1.3. TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü Mevcut Durumu
- 26 1.3.1. TRB2 Bölgesi Madencilik Arama ve İşletme Ruhsat Genel Bilgileri
- 33 1.3.2. TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü İthalat ve İhracat Oranları
- 38 1.3.3. Bölgeye Yakın Ülkelerin Maden Talepleri
- 40 1.3.4. TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü Teşvik Bilgileri

41 2. ENERJİ

- 43 2.1. 2001 Yılından İtibaren Türkiye Enerji Piyasasında Yapılan Değişiklikler
- 44 2.1.1. Elektrik Üretimi
- 48 2.1.2. Elektrik Tüketimi
- 53 2.1.3. Elektrik İletimi
- 58 2.1.4. Elektrik Dağıtımı
- 61 2.2. Enerji Kaynakları
- 61 2.2.1. Yenilenebilir Enerji
- 72 2.2.2. Fosil Yakıtlar
- 73 2.3. Enerji Verimliliği
- 73 2.3.1. Türkiye'de Verilen Enerji Verimliliği Destekleri

9	Tablo 1	: Türkiye'de Rezerv Miktarına Göre Maden Çeşitleri
10	Tablo 2	: Madencilik Sektörü ve Toplam Sanayi İhracat (Dolar)
11	Tablo 3	: Madencilik Sektörü ve Toplam Sanayi İhracat (Dolar)
12	Tablo 4	: TRB2 Bölgesi'ndeki Bazı Endüstriyel Hammaddelerin Ülke Rezervleriyle Kıyaslanması
13	Tablo 5	: Bitlis İli Maden Rezervleri
15	Tablo 6	: Hakkâri İli Maden Rezervleri
18	Tablo 7	: Muş İli Maden Rezervleri
21	Tablo 8	: Van İli Maden Rezervleri
25	Tablo 9	: TRB2 Bölgesi'nde Faal Olarak Metalik Maden Üreten Firmalar ve Çıkardıkları Maden Türleri
27	Tablo 10	: TRB2 Bölgesi'ndeki 2004-2007 ve 2008-2012 Dönemlerindeki Arama Ruhsat Bilgileri
27	Tablo 11	: TRB2 Bölgesi'nde Yer Alan İllere ve İlgili Maden Gruplarına göre Arama Ruhsatı Bilgileri
28	Tablo 12	: TRB2 Bölgesi İllere göre Madencilik Sektörü İşletme Ruhsatı Bilgileri
30	Tablo 13	: TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü İşletme Ruhsatlarının Maden Cinslerine göre Dağılımı
34	Tablo 14	: Madencilik Sektörü ihracatı ile Toplam Sanayi İhracatı Karşılaştırılması
34	Tablo 15	: TRB2 Madencilik Sektörünün Genel Madencilik ve Toplam Sanayi İhracatıyla Karşılaştırılması
36	Tablo 16	: TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü İller Bazında İhracat Oranları
36	Tablo 17	: TRB2 Bölgesi Madencilik Sektörü Detay Bazında İhracat Oranları
39	Tablo 18	: Türkiye'nin Madencilik Sektöründe İhracat Yaptığı İlk 5 Ülke
39	Tablo 19	: TRB2 Bölgesi'ne Yakın Ülkelerin Maden İhtiyaçları
40	Tablo 20	

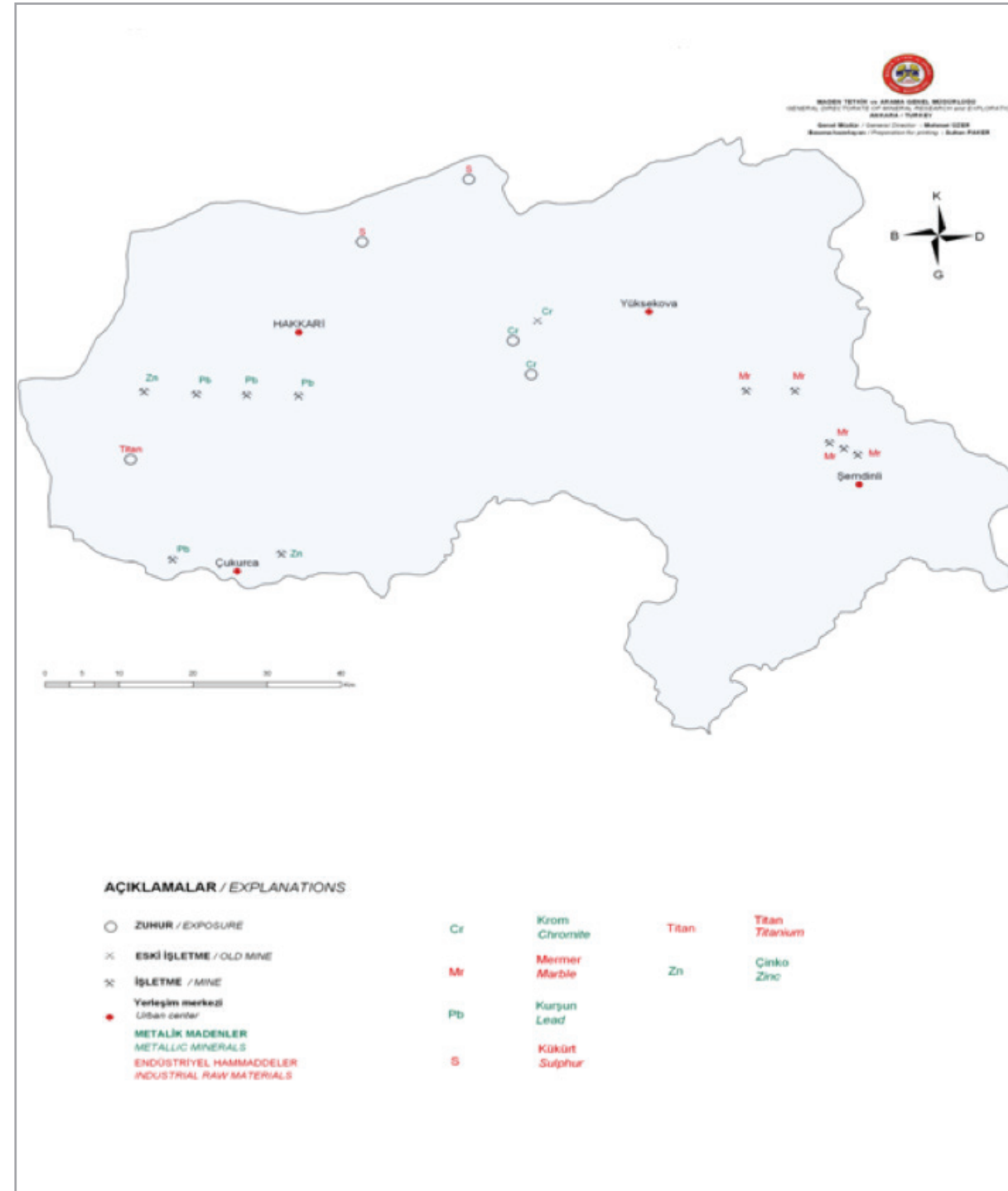

1.1.3. Rezerv Durumu

Türkiye'nin maden potansiyeli genel olarak “çeşitlilik açısından zengin, ancak birkaç örnek dışında dünya ölçeğinde rezervleri sınırlı” olarak tanımlanmaktadır. Rezervler yönünden diğer bir sorun ise cevher kaliteleri ile ilgilidir. Gerçekten, Türkiye’de hemen her türden maden varlığına rastlanmaktadır. MTA tarafından yapılan bir araştırmaya göre günümüzde dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenden bugüne kadar sadece 13'ünün ülkemizde varlığı saptanamamıştır. Ülkemiz, geri kalan 50 çeşit maden açısından zengin ya da çok zengin, 27 çeşit maden bakımından ise yetersiz kaynaklara sahiptir. Ancak, var olan maden yataklarının bir çoğunda, en azından bugün için, bilinen rezerv miktarları veya cevher kaliteleri ekonomik işletmecilik için yeterli veya uygun değildir. Özellikle, enerji hammaddeleri açısından Türkiye’nin zengin olduğunu söyleyebilmek zordur. Buna karşılık başta bor, trona, mermer, feldspat, manyezit, alçıtaşı, pomza, perlit, stronsiyum ve kalsit olmak üzere Türkiye dünyanın sayılı zengin ülkelerinden birisi konumundadır. Sonuç olarak, gerek yüz ölçümüne ve gerekse nüfusuna oranla Türkiye’nin maden potansiyeli açısından şanslı ülkelerinden birisi olarak değerlendirilmesi mümkündür. Dünya maden potansiyeli içerisinde ülkemizin payına bakıldığında; bor, toryum (basnazit), linyit, mermer, manyezit, nadir toprak elementleri, zeolit, trona, barit, feldspat, pomza, perlit, sodyum sülfat gibi madenlerde önemli miktarda rezerve sahip olduğumuz görülmekte ve bu ürünlerde rekabet gücümüzün yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, bu kaynakların değerlendirilmesi ülke madenciliğinin öncelikli konularından birisini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, sırasıyla cevher üretimi, üretilen cevherin işlenerek sanayinin hizmetine sunulması, bu ürünlerin yurt içinde daha ileri düzeyde değerlendir

Şekil 2 : Hakkâri İli Maden Haritası

(MTA, 2012)

Muş İli Maden Rezervleri

İlde endüstriyel hammaddeler açısından ekonomik olabilecek oluşumlardan söz edilebilir. Bunlardan başlıcaları alçıtaşı, barit, tuğla-kiremit, kuvarsit ve çimento hammaddeleridir. MTA'nın 2007 ve 2008 yıllarında Güney ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yürüttüğü endüstriyel hammadde aramaları pro

Tablo 7 : Muş İli Maden Rezervleri

MADEN	SAHASI	TENÖR	REZERV
ALÇITAŞI	Bulanık-Huri Komu köyü	% 35,07 CaO, % 36,60 SO ₃ ve % 17 kristal suyu	1.340.768 ton görünür rezerv (kil arakatlı alçıtaşı rezervi)
ALÇITAŞI	Bulanık-Sıradere köyü	% 33,45 CaO, % 37,67 SO ₃ ve % 15,60 kristal suyu	3.173.144 ton görünür rezerv (kil arakatlı alçıtaşı rezervi)
BARİT (Ba)	Merkez-Bilir köyü	% 94 BaSO ₄	570.000 ton görünür, 1.530.000 ton muhtemel + mümkün rezerv
BARİT (Ba)	Merkez-Kasar köyü	% 94 BaSO ₅	48.000 ton görünür, 250.000 ton muhtemel + mümkün rezerv
BARİT (Ba)	Merkez-Kızılkilise	% 94 BaSO ₆	137.000 ton görünür, 700.000 ton muhtemel + mümkün rezerv
ÇİMENTO HAMMADDELERİ (Çmh)	Bitlis-Bayramalan	-	1.416.000.000 ton görünür + muhtemel kireçtaşı, 17.500.000 ton görünür + muhtemel kil, 17.000.000 ton görünür + muhtemel marn, 200.000.000 ton görünür + muhtemel kil + marn rezervi.
KİREÇTAŞI (Kçt)	Pertah-Karaağaçlı	% 54 CaO, % 3,9 SiO ₂ , % 0,6 MgO	48.240.000 ton muhtemel rezerv

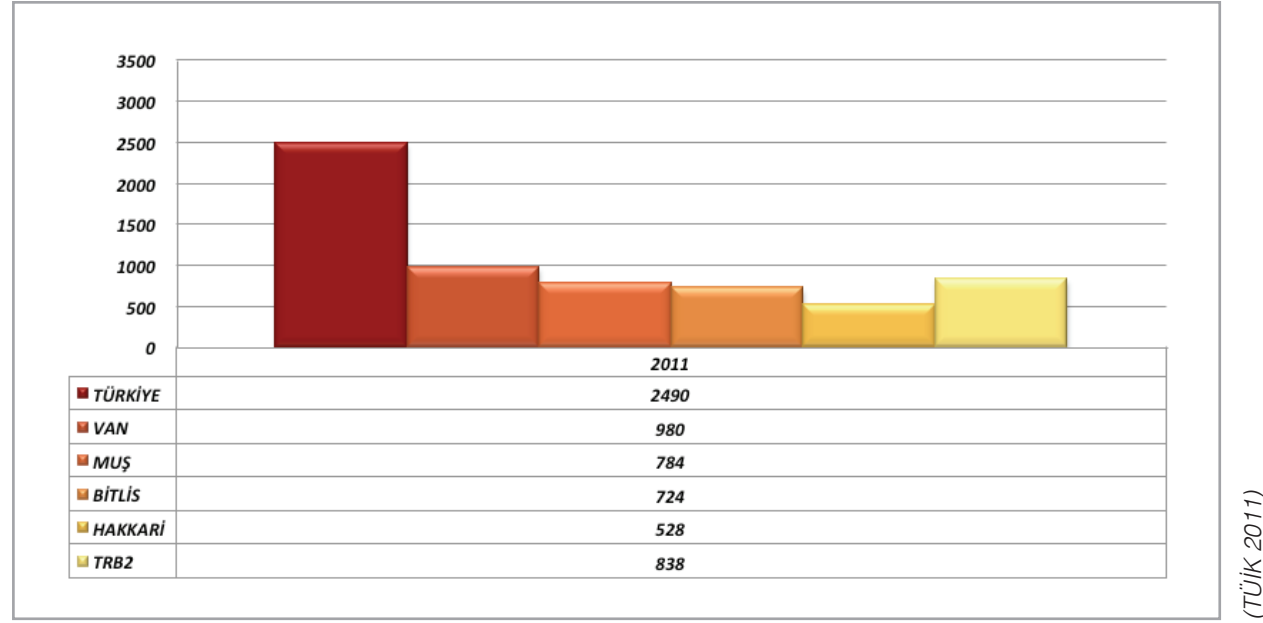

Van İli Maden Rezervleri

Van ili sahip olduğu jeolojik yapı gereği önemli perlit ve pomza yataklarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu yataklar özellikle Erciş ilçesinde yoğunlaşmıştır. Bu ilçede perlit ve pomza yatakları Kocapınar ve Erbeyli sahalarında bulunmaktadır. Bunlardan Kocapınar sahasındaki perlit yataklarının toplam rezervi 1.350.000.000 ton olup genişleme oranları 1-3, 2,65-3,21 ve 3,5-4,2 şeklindedir. Aynı zamanda Kocapınar sahasında 20 milyon m3 pomza rezervi de bilinmektedir. Erbeyli sahasındaki perlitler ise 2,52-2,82 genişleme oranına sahip olup 200 milyon ton potansiyel rezerv mevcuttur. İlçedeki diğer pomza yatakları Ekiciler köyü ve Kırkpınar köyü mevkilerinde yer almakta olup bunların toplam rezervi 110 milyon tondur. Ayrıca, Merkez ilçe Mollakasım köyünde de 1 milyon ton görünür + muhtemel rezerve sahip pomza sahası bulunmaktadır. İldeki bir diğer endüstriyel hammadde ise Gevaş ilçesi-Aladüz köyündeki orta kaliteli tuğla-kiremit hammaddeleri olup bunlar büyük potansiyele sahiptir.

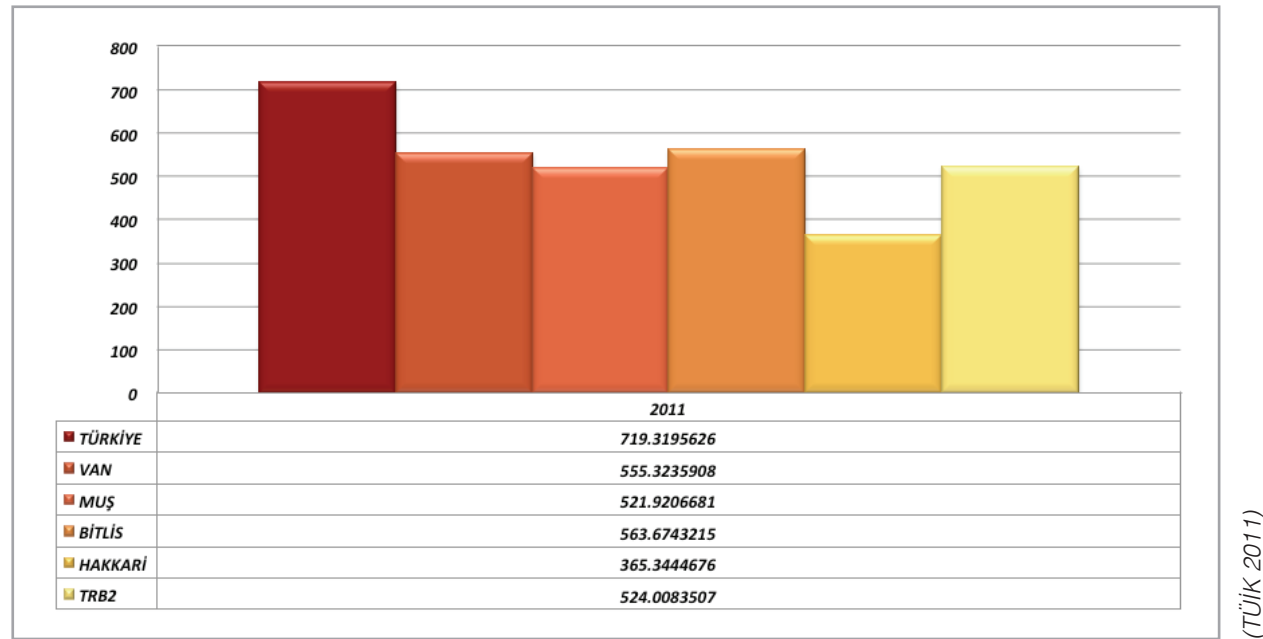
Metalik madenler bakımından ilde krom oluşumlarına rastlanmıştır. Bunlar arasında Özalp ilçesindeki 5 adet zuhurun % Cr2O3 içerikleri % 38-48 arasında olup bunların toplam görünür + muhtemel rezervi de 570 tondur. Krom dışında ildeki bir diğer metalik maden demir olup demir oluşumları da zuhurlar şeklinde gözlenmektedir ve düşük demir, yüksek SiO2 içeriklerine sahiptir. İldeki en önemli demir zuhurları, Bahçesaray ve Çaldıran ilçelerinde yer almakta olup Bahçesaray-Geçkinli zuhuru % 24 demir tenörüne ve 363.000 ton görünür + muhtemel rezerve sahiptir; Muradiye-Karad

Şekil 16 : Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh)

Kayıp / kaçak miktarlarını eklediğimizde bile bölgemizdeki kişi başına elektrik tüketimi Türkiye ortalamasının % 58'i kadardır. Bölgemizde kayıp/kaçak oranı yüksektir, fakat tüketilen elektrik miktarı azdır.

Şekil 17 : Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi + Kayıp/Kaçak Miktarı (kWh)

3- MADENCİLİK VE ENERJİ

2014

🏠 Şerefiye Mah. Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

☎ Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

🌐 E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr

www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi
www.twitter.com/DAKA_org_tr